

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	VO/BOB/00/48669	Corstjens	
Onderwerp		Doorkiesnummer	
Algemeen overleg vmbo 7-12-00		6351	

Op 7 december aanstaande is een algemeen overleg gepland over invoering van het vmbo. Hiertoe heeft u deze zomer een aantal stukken ontvangen (VO/VMBO/00/25328 en VO/VMBO/00/30160). Aanvullend ontvangt u met deze brief een aantal documenten, waarmee u wordt geïnformeerd over:

- de resultaten van de SCO-monitor;
- de resultaten van de vmbo-monitor van de Inspectie, welke is afgenomen in de periode januari-juni 2000.

In deze brief wordt stilgestaan bij o.m. deze twee onderwerpen.

1. Transparantie en validering

Het Algemeen Overleg op 7 december aanstaande zal onder meer gewijd zijn aan het voorstel om per 1 augustus 2002 te komen tot een gemengd bekostigingsmodel voor de zorg. Dit model is gebaseerd op de gedachte dat geen leerling tussen de wal en het schip mag raken. Scholen en samenwerkingsverbanden ontvangen de bekostiging die nodig is voor het onderwijsaanbod aan leerlingen die extra zorg nodig hebben. Daarnaast beoogt het model beheersing van de instroom in het leerwegondersteunend en praktijkonderwijs.

Het bij deze brief gevoegde rapport van het SCO-Kohnstamm Instituut over de uitkomsten van de monitoring van de indicatiestelling in 2000, levert informatie op die bij de

uitwerking van het gemengde model wordt betrokken. In bijgevoegde notitie worden de relevante beleidsthema's uit het rapport samengevat.

Hierin wordt ook de ontwikkeling van het aantal zorgleerlingen beschreven, waarnaar een aantal Kamerleden in het kader van het begrotingsonderzoek heeft gevraagd (zie ook brief van OCenW, 9 november 2000, FEZ/BZ/2000/45416).

Het beeld dat ontstaat op grond van het SCO-rapport en de eerste voorlopige tellingen van het aantal zorgleerlingen, is dat er in 2000 sprake is van een voortzetting van de meerjarige progressieve groei die zich ook in 1998 en 1999 heeft voorgedaan:

- Het SCO maakt dit jaar melding van ruim zesendertigduizend oktober-aanmeldingen bij de regionale verwijzingscommissies (RVC's); volgens SCO bedroeg dit aantal in oktober vorig jaar circa negenentwintigduizend.
- Deze trend zien we ook terug in de eerste - voorlopige - officiële tellingen van zorgleerlingen bij scholen. In 1999 is sprake van een groei met circa zesduizend zorgleerlingen; dit jaar zal de groei waarschijnlijk in dezelfde orde van grootte liggen. Deze gegevens zijn overigens pas medio januari 2001 definitief te valideren via de integrale leerlingtelling (ILT).
- Beide signalen wijzen in dezelfde richting als de uitkomsten van de onderzoeken eerder dit jaar in Voorne-Putten-Rozenburg en Rotterdam en omgeving, namelijk dat niet alleen sprake is van groei van het aantal leerlingen in de zorg, maar ook dat deze groei zelf aanmerkelijk stijgt.
- In deze context van gegevens over groei is ook de toename van het aantal nieuwkomers in ons onderwijs relevant (SCP, Rapportage Minderheden 1999: positie in het onderwijs en op de arbeidsmarkt). Voor een indicatie: in 1995 telde het voortgezet onderwijs nog zo'n zestien duizend leerlingen die korter dan 4 jaar in Nederland verbleven. In 1999 ligt dat aantal op tweeëntwintigduizend, een stijging met 37%.

Voor de toename van het groeitempo is een aantal verklaringen aanwijsbaar:

1. Ten eerste kan worden gewezen op wijzigingen in de sociaal-maatschappelijke context van leerlingen, waaronder individualisering, de veranderende gezins-situatie en de groei van het aantal nieuwkomers die hierboven is aangestipt.
2. Tevens is sprake van een overgang van een oude onderwijsopzet (ivbo, svo-lom en svo-mlk naast mavo en vbo)

naar een nieuwe opzet waarin toegang tot de zorg op grond van landelijke criteria gepaard gaat met vormen van integratie en inhoudelijke verbreding van de zorg binnen scholen en op het niveau van samenwerkingsverbanden. Door de overgang wordt een zorgbehoefte transparant gemaakt die voorheen deels verborgen is gebleven.

3. Voorts is in de achterliggende periode een overgangsbeleid gevoerd met betrekking tot de indicatiecriteria. Deze criteria bakenen in termen van leerlingkenmerken de zorg af ten opzichte van het reguliere onderwijs. Vanaf 1998 wordt verkend wat de juiste plaatsing is van deze scheidslijn. In eerste instantie is het najaar van 1999 gebleken dat de lijn te scherp was gedefinieerd, waardoor veel meer leerlingen dan verwacht buiten het domein van zorg vielen. Er is vervolgens een versoepeling aangebracht in één van de criteria, namelijk leerachterstand.

4. Tegen dezelfde achtergrond is vorig najaar besloten de RVC's te voorzien van een eigen beleidsruimte. De RVC's beschikken daardoor over meer vrijheid. Scholen hebben daarnaast de mogelijkheid af te wijken van het RVC-advies: de school mag een leerling met negatief RVC-advies alsnog in het leerwegondersteunend of praktijkonderwijs plaatsen.

Met name het beeld van de meerjarige progressiviteit van de verhoogde instroom baart zorgen. Immers op grond van de maatschappelijke ontwikkelingen en stelselwijzigingen is een gereguleerde verhoogde instroom uitgangspunt voor het bijstellen van de meerjarige autonome raming. De instroom zoals die zich in de overgangsjaren 1999 (feitelijk) en 2000 (prognose) feitelijk manifesteert dreigt - bij een ongewijzigd overgangsbeleid - een hypotheek te leggen op de invoering van het gemengde model: de druk op de autonome financiering maakt het lastig de in de begroting 2001 opgenomen extra structurele zorgmiddelen meerjarig in te zetten voor de noodzakelijk opbouw van het regionaal budget.

De onderwijsorganisaties in het Technisch Overleg delen die conclusie en hebben de bereidheid uitgesproken tot het nemen van maatregelen in de sfeer van een verbetering van de beheersing van de autonome groei in het verlengde van de verklaringen 3 en 4 hierboven. Beheersingsmaatregelen die gelet op de introductie van het gemengde model gericht zijn op het opbouwen van een adequaat en toereikend regionaal zorgbudget en niet op voorhand op het onttrekken van middelen uit het autonome deel van het zorgstelsel. Uitgangspunt is en blijft immers dat geen leerling tussen de wal en het schip mag vallen. Daarvoor moet het gemengde model zo optimaal mogelijk functioneren. Vandaar de inzet om budgettaire effecten die ontstaan ten gevolge van betere beheersing van de autonome instroom, mede aan te wenden voor de opbouw van een adequaat regionaal zorgbudget.

In de vergadering van het Technisch Overleg op 24 november jongstleden is gebleken dat de veldorganisaties zich kunnen vinden in deze lijn. Op basis van maatregelen ontleend aan het gemengd model - dat door hen wordt onderschreven - zij zijn bereid te komen tot betere volumebeheersing. Een uitspraak van de

Kamer over invoering van het gemengd model is tegen deze achtergrond gewenst.

De besprekingen in het Technisch Overleg worden uiterlijk eind januari afgerond. De besluiten kunnen een vertaling krijgen in de Regeling indicatiestelling voor het komend schooljaar. De besprekingen in het Technisch Overleg beperken zich echter niet tot dit schooljaar. Ook de besluiten voor het schooljaar

2002 - 2003 (het jaar waarin de start van de gefaseerde invoering van het gemengde model is voorzien) staan op de agenda. Begin februari kan desgewenst met u worden gesproken over de overlegresultaten en in het bijzonder over de vertaling daarvan naar de inhoud van de regeling voor het schooljaar 2001 - 2002.

2. Programma van eisen voor de kwaliteit van de zorg

Invoering van een gemengd bekostigingsmodel en een daaraan gerelateerd regionaal budget, integratie van het speciaal voortgezet onderwijs en meer in algemene termen geformuleerd: zorgverbreding in het vmbo heeft de wens doen ontstaan te komen tot een 'programma van eisen' voor de kwaliteit van de zorg. Zo'n programma van eisen zal een kwalitatieve leidraad zijn voor samenwerkingsverbanden bij de inrichting van hun zorgstructuur en - daaraan gekoppeld - de inzet van zorgmiddelen in het vmbo. De wens te komen tot een dergelijk programma is uitgesproken door partijen in het Technisch overleg. Daarbij is het belang benadrukt van een programma dat door het veld zelf, onder regie van een onafhankelijke expertgroep, tot stand komt.

De ontwikkeling van het programma van eisen wordt afgestemd met het beleid dat ten aanzien van WSNS en leerlinggebonden financiering wordt gevoerd.

3. Vmbo-monitor Inspectie, januari - juni 2000

In de maanden januari-juni 2000 heeft de Inspectie door middel van schoolbezoek en gesprekken met docenten en schoolleiders de invoering van het VMBO onder de loep genomen. De Inspectie komt tot de volgende constatering:

- de resultaten van het Inspectieonderzoek komen overeen met die van de monitor in de periode mei-juni 2000 door Regioplan en het SCO-Kohnstamm Instituut (VO/VMBO/00/30160 en VO/BOB/00/34436);
- de Inspectie toont zich naar aanleiding van haar onderzoek bezorgd over de voorbereiding van de scholen op de nieuwe inhoudelijke en organisatorische eisen met betrekking tot de examinering;
- zij signaleert dat veel scholen nog niet op de hoogte zijn van enkele wettelijke verplichtingen, bijvoorbeeld tot het opstellen van handelingsplannen voor lwoo-leerlingen en van zorgplannen;
- de Inspectie is kritisch over de stand van zaken met betrekking tot huisvesting en materiële voorzieningen;
- zij spreekt haar zorg uit over de positie van de zwakke leerling in de basisberoepsgerichte leerweg én over de positionering van het mavo (in de richting van het avo in plaats van het vbo).

Geconstateerd wordt dat er een grote overeenkomst bestaat tussen de onderzoeksresultaten van de Inspectie en de Regioplan/SCO-Kohnstamm-monitor. Daarbij wordt opgemerkt dat

in het vmbo-invoeringsbeleid sinds de eerste helft van 2000 intensiveringen zijn doorgevoerd. Zo vormt de examinering sinds deze zomer een belangrijke component in het scholingstraject 'Scholen in vmbo'. De projectorganisatie vmbo heeft vijftig regiobijeenkomsten georganiseerd waarbij aan ruim zeshonderd scholen voorlichting is gegeven over het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). Deze bijeenkomsten alsook 'Scholing in vmbo' hebben plaatsgevonden na de zomervakantie; de resultaten zijn dus niet meegenomen in het rapport van de Inspectie.

Voorts is het signaal dat veel scholen nog niet op de hoogte zijn van genoemde wettelijke verplichtingen. De consultants van de projectorganisatie vmbo en het bestuurlijk steunpunt hebben de opdracht gekregen hieraan meer aandacht te besteden in hun contacten met het veld.

De materiële randvoorwaarden waaronder invoering van het vmbo plaatsvindt, komen aan bod binnen het Actieprogramma VMBO. Nagenoeg alle vmbo-scholen hebben inmiddels ingeschreven op de landelijke projecten. Belemmeringen in de sfeer van interne inrichting en inventaris kunnen hiermee worden weggenomen. Inrichting, inventaris en huisvesting van het vmbo vormen voorts belangrijke onderwerpen van het Meerjaren Investeringsplan voor het onderwijs.

De positie van de zwakke leerling in de basisberoepsgerichte leerweg kan ten eerste worden versterkt door het leerwegondersteunend onderwijs. Hiermee krijgt de leerling de ondersteuning die nodig is om het diploma of een certificaat te behalen. Scholen kunnen bij de inrichting van dit deel van de zorgstructuur in de nabije toekomst gebruik maken van het al genoemde programma van eisen voor de kwaliteit van de zorg; de pedagogisch-didactische benadering van leerlingen krijgt daarin een plaats. Ten tweede is binnen de basisberoepsgerichte leerweg voorzien in leerwerktrajecten. Door een combinatie van leren en werken behoudt de leerling het perspectief op het behalen van een startkwalificatie. Ten aanzien van de positionering van de mavo kan worden opgemerkt dat scholen in beginsel vrij zijn in positionering en profilering van hun instelling. Duidelijk is dat leerlingen op mavo-havo-vwo-instellingen alleen de theoretische leerweg kunnen volgen. Brede VMBO-instellingen bieden de leerlingen meer keuzen tussen leerwegen en in het verlengde daarvan ook meer kansen.

In het vertrouwen dat u met het toezenden van onderhavige stukken en de daarin geschetste beleidslijnen voldoende bent geïnformeerd ten behoeve van het overleg op 7 december aanstaande,

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Mede namens de minister van Landbouw, Natuurbeheer en
Visserij,

(drs. K.Y.I.J. Adelmund)

Bijgevoegde stukken:

Met betrekking tot 1. Transparantie en validering

- SCO-Kohnstamm Instituut, *Omgaan met criteria 2000*. Amsterdam, 2000
- Beleidssamenvatting van het SCO-Kohnstamm rapport

Met betrekking tot 3. VMBO-monitor Inspectie, januari-juni 2000

Inspectie van het onderwijs, *Het VMBO in ontwikkeling... Resultaten van een monitor-onderzoek in de periode januari-juni 2000*. Utrecht, 2000.